

Giriş; Mekke Dönemi'nde nazil olmuştur. 5 ayettir. Ebu Hayyan, Ekserin kavline göre bu sure Medenidir; der. Maverdi tam aksini zikrediyor. Vahidi, Bu, Medine'de ilk inen suredir; der. Suyuti, Etkan'da, Bunun hakkında iki görüş vardır. Ekseryete göre Mekki'dir; diyor. Medenidir; olduğuna dair Tirmizi'nin Hz. Hasan'dan rivayet ettiği bir hadis nakledilmektedir. Ancak Celaleddin Suyuti, Bu hadis, El Muzeni'nin ifade ettiği gibi değildir; demiştir. Ayetleri Mekke ve Şam sayımına göre 6, diğer sayımlara göre 5'tir. Kelimeleri 30, harfleri 112'dir. Muhammed bin Nasr'ın Enes'ten merfu olarak rivayet ettiği bir hadiste Bu sure Kur'an'ın dâiminde birine denktir; denilmekte; Şafii'lerden birercedil; kimse bu surenin abdestten sonra okunması; sının sınıt olduğunu söylemiştir. Şafii imamlarından bazıları Bu; defa okunacaktır; demişlerdir. Kadr Suresi'nin Alak suresiyle olan münasebeti şudur: Kadr Suresi adeta Alak'ta emredilen Kur'an okumanın nedenidir. Sanı; ki şöyle denilmiştir: Kur'an'tı oku. Ccedil; Kur'an'ın kadri yüce-dir, şam dır; [1][1] Meal; Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla 1- Kuşkusuz ki biz onu; (Kur'an'ı) Kadir Gecesinde in; dirdik. 2- (Ey Rasül!) Kadir Gecesi'nin ne olduğunu sana ne bildirdi? 3- Kadir Gecesi bin aydan daha hayırlıdır. 4- o; gece; melekler ve ruh; (Cebrail), Rablerinin; izniyle herbir iş inerler. 5- Fecrin ıkışına kadar o bir esenliktir! [2][2] Dirayet Ve Rivayet Tefsiri; 1-5) Kuşkusuz ki biz onu (Kur'an't)... Bu Ayetlerin Tefsiri Biz onu Kad? Gecesi'nde indirdik; cmlesindeki Bu onun zami;ri cumhur'a göre Kur'an'a racidir. Bu hususta fessirle-rin icmai vardır; diye iddia etmiştir. İmam, sanki bu zamir Cebrail'e veya başka yere gidiyor diyenlerin zmlerini zayıf bulduğun;dan dolayı onları yok kabul etmiştir. Denildiğine göre, Kur'an bah;si daha nce geccedil;mediği halde gaib zamiriyle ona işaret edilmesi tazim iccedil;indir. Ccedil; b;yle bir işaret, Kur'an'ın, sınının yüceli;ğinden dolayı sanki herkesin yanında hazır olduğunu ve bu zami;rin onun iccedil;in ona raci kıldığını hissettirir Binaenaleyh Kur'an b;ylece zikredilenin kuvvetindedir. Kur'an'ın indirilmesinin azamet nun'una iki defa isnad edil;mesinde ve cmlenin tekidinde de bu durum vardır. Zemahşeri cmlenin, Bu; İnzal ancak Allah'a mahsustum m;ını ifade ettiğini smler. Kur'an'ın Kadir Gecesi'ndeki inzalinden maksat, hepsinin defaten Levhi Mahfuz'dan yery;zml;ne en yakın olan g;ğe inzal edil;mesidir. İbn Abbas'tan gelen sahih bir hadiste, Bu; Kur'an Kadr gecesi;nde tek cmlle olarak tamamen semai d;nyaya indirilmiştir. O yıldızların yerindeydi. Allah onu peygamberine bir kısmım diğer kısmından sonra (taksim taksim) indirmiştir; denilmektedir. Bir rivayette Bu; Sonra yirmi senede indirildi; denilmiştir. Baş;ka bir rivayette, Bu; Kur'an defaten Levhi Mahfuz'dan indirildi. Se;mai D;nyadaki Beytulizzet'e kondu, Cebrail oradan kulların ke;lamalarına, amellerine cevap olsun diye, taksit taksit Hz. Muham-med'e getirdi; denilmiştir. Onların yirmi senede indirildiğini smler. Kendilerinin g;ş; d; r. Ve en meşhuru da yirmi ccedil; senede indirilmiş olması;dır. Baş;ka bir rivayette de yirmi beş senede indirildiği smlenmiş;dir. Bu ihtil;f Rasül; Ekrem'in peygamberlikten sonra Mekke'de ne kadar zaman kaldığı hususunda ihtilaftan neşet ediyor. Sabi, Bu; Kur'an'ı Kadir Gecesi'nde indirdik; ifadesinden maksat, Bu; o gecede indirilmesine başladık; demektir; diyor. Meş;hur olan g;re Kur'an'ın

Hülâsa olarak deriz ki: Bu gece hakkında değişik gürüşler vardır. Ancak çoğunluk bu gecenin ramazanın son on gününde ol­duğunda ittifak etmişlerdir. Çünkü bu hususta sıhhatli hadisler çoktur. Çpđu da bu son on günün teklerinde olduğunu söylemek­tedir. Çoğu da o tek günlerin, gecelerin yedinci gecesi yani 27. gece olduğunu söylemişlerdir, tbn Abbas'tan gelen bazı haberler bunu açıkça belirtmektedirler. Bazılarında da yedi'nin şanınin yüceliği­ne dalâlet vardır, demişlerdir: Yedi tam bir sayıdır. Çünkü gük­ler yedi, yer yedi,-günler yedidir. Cemreler yedidir, taş yedi kez atılır. Tavaf yedidir. Secde yedi aza üzerinde olur. Bir de 27. gece, bedeninin zayıf olduğu ve ecrin de orada çok olduğu bir gecedir. Bu gecede tasfiye çok olduğundan dolayı nefis tecelliyata daha ha­zırlıklıdır. Onu teklerde aramak daha ümidlidir. Çünkü bu husus­ta hadisler vardır. Üstelik Allah tektir, teki sever. Bazı haberlerde Kadir Gecesi'nin alâmetleri zikredilmektedir. Mesela İmam Ahmed, Ubbade bin Samit'ten rivayet ettiği bir ha­diste: «Kadir Gecesi'nin emareleri vardır. O gece açık bir gecedir. Safidir, sakindir. Hararet ve soğuğu yoktur. Sanki orada doğmuş bir ay gürünmektedir. O gece sabaha kadarr şeytanlara yıldız atı­ılır» buyurulmuştur. Bunun benzerini İbn Cerir, Tefsir'inde, İbn Merduveyh de Cabir bin Abdullah'tan merfu olarak rivayet etmiş­lerdir. Eđer bu haber sahih ise belli bir Ramazan ayının Kadr'ine hamledilmiştir. Zira bu her Kadr Gecesi'nde böyle olmaz. Kadr Gecesi'nin gizlenmesindeki hikmet, onu arayanın o ge­cede veya başka gecelerde ona tesadüf etmek için var kuvvetiyle ibadete dalması içindir. Mesela kişı ramazanın bütün gecelerini ihya eder. Nitekim selefi salihin böyle yaparlardı. Kadir Gecesi'nin mânâsı «takdir gecesi» demektir. Ona bu is-min verilmesinin sebebi şudur: İbn Abbas ve başkalarından gelen rivayetlere güre, o gecede takdir yapılır. O senede, gelecek olan yağmur, nızık, diriltme, öldürme gibi bütün işler hükme bağlanır. Bundan maksat Allah'ın takdirini meleklerle izhar etmesidir. On­lar da kainat hadiselerini idare eden memurlardır. Aksi takdirde bunun ve bütün eşyanın takdiri, yerlerin ve güklerin yaratılmasın­dan öncedir ve ezelîdir. Bazı alimler, «Kadir Gecesi'nde takdir olması müşküldür. Çünkü çoğu alimlere güre, bu gece Şaban'ın yarı gecesidir. Allah Teâlâ, «Hamim, apaçık Kitab'a yemin olsun ki biz onu muhakkak ki kutlu bir gecede indirdik. Doğrusu biz korkutup insanları uya­ranlarız. Herbir hikmetli iş (katımızdan bir ferman ile) o gecede hükmolunur. Rabbinden bir rahmet ve nimet olmak üzere biz muhakkak peygamberler gündericileriz. Doğrusu o Allah tamamı­la iştendir, hakkıyla bilendir» (Duhan : 1-6) buyurmuştur» demektedirler. Cevap olarak burada üç şey bahis konusu edilmektedir. Bi­rincisi emirlerin takdiri, yani miktarlarının tayini ve vakitleri em-redilmektedir. Bu da ezeldedir. İkincisi, o takdirleri meleklerle açıklamaktadır. Yani Levhi Mahfuz'da yazılır. Bu, Şaban'm 15. ge­cesinde olur. Üçnücüsü, o takdir edilenlerin tesbiti birtakım nüs­halarda yapılır ve idare eden meleklerle teslim edilir. Mesela n-zıklar bitkiler, yağmurların nüshaları Mikâil'e, harp, rüzgâr, as­ker, zelzeleler, yıldırımların düşmesi, yerin batması, Cebrail'e ve­rilir. Amel nüshaları İsrail'e verilir. Musibetlerin nüshaları da ölüm meleği olan Azrail'e verilir. İşte bu Kadr gecesinde olur. Bazıları da «Kadir Gecesi'nde dinin aziz edilmesine bağlı ola­rak müslümanlar için büyük yarar sağlayacak olanlar takdir edi­ilir. Şaban'tn 15. gecesinde ise öleceklerin doğacakların isimlen Ölüm meleğine teslim edilir» demişlerdir. Allah hakikati daha iyi bilir. Zühri, «Kadir Gecesi'nin mânâsı azamet ve şeref gecesidir» der. Yani bu isim ona verilmiştir. Çünkü o gecede taatlar işleyen Allah katında kadr ve şeref sahibi olur. Bazıları

affolunur». Bir rivayete göre «gelecek günahları affo­lunur»
buyurulmuştur. Halbuki Rasûl-ü Ekrem, cuma gece­sini tek başına ibadet yeri
yapmayı ve cuma gününde oruçtutmayı yasaklamıştır. Bir de Cenab-i Hak
Kadir Gecesi'ni diğer geceler içinde gizlemiştir, tayin etmemiştir. Nitekim (İsm-i Azam) en
büyük ismini diğer isimleri arasında ve en üstün namazı (ortanca namazı)
diğer namazlar arasında gizlediği gibi. Ebu'l-Hasan el Cezeri, Abdullah Bin Butte, İbn Hafsel,
Berme-ki gibi birçok Hanbelî alimi cuma gününün daha
üstün olduğunu söylemişlerdir. Çünkü Mukatil, Dahhak'tan O
da İbn Abbas'tan şöyle rivayet ediyor: «Allah'ın Rasûl-ü buyurdu: Allah
cuma gece­si bütün ehli İslâm için af ilân eder». İşte bu
öyle bir fazilettir ki başka bir geceye bu fazilet verilmemiştir. Bunun benzeri îbn
Mesud'dan da .rivayet edilmiştir. Rasûl-ü Ekrem buyurdu: «Hiçbir cuma
gecesi yoktur ki Cenab-ı Hak o gece üç defa (rahmet naza­rıyla) bakmasın ve
Allah'a şirik koşmayan bir kimseyi affetme­sin.» İbn Hibban, «Güneş cuma
gününden daha üstün olan bir gün üzerinde ne doğar, ne de
batar» buyurmuştur. Bunun için cuma gecesi gecelerin "efendisi ve onların en
büyüğü ve en üstünüdür. Ayrıca cuma gecesi muayyendir,
meşruttur. Orada hass ve anım hazır bulunurlar. Erkek-kadın,
küçük-büyük, gören-görmeyen. Onun bereketi hem
dirilere hem de ölülere gider. Kadir Gecesi ise muayyen değildir. Ondan az kimseler
yararlanır. Hanbeliler, Ka-<lir Gecesi'nin üstün olduğunu ima eden ayete cevap
vererek, Ma­dem ki burada, Kadir Gecesi içinde Kadir Gecesi olmayan bin
ge­ceden daha üstündür, takdiri vardır, şu da takdir edilebilir: Ka­dir
Gecesi, içinde cuma gecesi olmayan bin gecedenden daha hayır­lıdır, demişlerdir. Bahsi
geçen nüzul sebeplerinin çoğu, bu bin aydan maksadın bizden öncki
insanların ayları olduğuna işaret etmişlerdir. O ay­larda Kadir Gecesi'nin de, cuma gecesinin
de olmadığı şeklinde istidlal etmişlerdir. Diğer delillere de Hanbeliler şöyle cevap
ver­mişlerdir: Onların bir kısmı muarız, bir kısmı değildir. Bir kısmı da Kadir Gecesi'nin
faziletinden başka bir şeye delâlet etmez ve bunu hiç kimse inkâr edemez.
Hanbelilerden daha önce Kadir Gecesi'nin üstün olduğunu iddia edenler
Hanbelilerin delillerine tıpkı Han-belilerin verdikleri cevaplar gibi cevaplar vermişlerdir. İşte bu
de­ğişik fikirler olduğu için Ahmed bin Hüseyin bin Yakub bin Ka­sım
el-Mukri, «Bu meseledeki iki görüş ahabın arasında yaygın
görüşlerdir, Herbirinin delilleri vardır, onların daha doğru oldu­ğuna dalâlet
ederler. Binaenaleyh hiç kimse bu iki görüşün savu­nucularından biri
için «hata etti» diyemez. Sen iki tarafın delille­rini tetkik ve hallerini
gördükten sonra senin katında Kadir Ge. cesi'nin efdaliyeti ve cuma gecesinin de teyidi
sabit olur» demiş­tir. Burada orta bir görüş vardır: Kadı Ebu
Yâlâ der ki: «Hanbe­lilerden Ebu'l-Hüseyin et-Temimi şöyle
demektedir: Kadir Gecesi ki onda Kutan indi, o cuma gecesinden üstündür.
Çünkü orada hayrı kesir oluşmuştur. Başka gecelerde böyle hayr yoktur.
Fakat o Kadir Gecesi'ne benzer diğer Kadir gecelerine gelince, cuma gecesi onlardan
üstündür. Bunun 'benzeri Miraç Gecesi'yle Cuma Ge-cesi'ndeki
hükmün benzeridir. Sonra bazı Hanefilerin ibarelerin­de, Kurban Gecesi'nih Kadir
Gecesi'nden ve senenin diğer gece­lerinden üstün olduğu şeklinde anlaşılana
gelince, ayetin zahiri bunu reddetmektedir. O da Hanbelilerin delilleri gibi deliller
ge­tirebilir». Tahavi, Durrulmuhtar'm haşiyesinde, «Şafii alimlerinin bozu
larından, «gecelerin en üstünü Rasûlullah'ın doğduğu gecedir, sonra

Kadir Gecesi, sonra İsrâ, sonra Mira'ccedil;, sonra Arefe, sonra Cuma, sonra Şaban'ın 15. gecesi, sonra bayram gecesidir» (üye nakledildiğini yazmaktadır. Allah hakikati daha iyi bilir. Kadir Gecesi'nin bu ümmetin özelliklerinden olduğuna işaret eden görüşlere gelince; bunu, sebebi nüzulde varid olan haber­lerin çoğ u iktiza etmektedir. Heytemi ve başkaları da bunu açık­ça söylemişlerdir. Kastalaniye'ye göre «Bu, Ebuzer'in Nesei'dekA hadisiyle çatışır. Çünkü hadiste: «Ey Allah'ın Rasûlü, Kadir Ge­cesi peygamberlerle beraber diğer ümmetlerde var mıdır? O pey­gamberler Öldükleri zaman kalkarlar mı?» diye sorulmuş, Rasûlü Ekrem: «Hayır o bakidir» demiştir. Kastalani şöyle devam eder: «Onu söyleyenlerin dayandıkları nokta sebebi nüzulde zikrettiği­miz haberdur. O da «Rasûlü Ekrem ümmetin yaşlarını diğer üm­metlerin yaşlarından ax buldu» şeklindeki hadistir. Fakat bu te­vile muhtemeldir. Ebu Zer'in açık sarhini defetmez şeklinde iti­raz edilmiştir .Nitekim bunu İbn Kesir ve İbn Hacer söylemiştir. Hak birinci görüştür.» Deylemi, Enes'ten O da Rasûlullah'tan şöyle rivayet ediyor: «Allahu Teâlâ benim ümmetime Kadir Gecesi'ni hibe etti. Sizden öncekilere vermedi»,. Düşün ve gafil olma! «Melekler nazil olur», yani her gökten melek gelir, Hatta SicLret'ul-Münteha'dan, Cebrail'in ortasında olduğu mekândan, yeryüşüne inerler, müslümanların dualarına amin derler. «Tâ fecr do­ğuncaya kadar». «Ruhvtan maksat Cebrail'dir. Kuşeyri, «Ruh, meleklerden bir sınıftır. Onlara diğer melekler üstünde hafazelik vazifesi verilmiş­tir. Melekler onları göremezler. Tıpkı bizim melekleri göremediği­miz gibi» diyor. Mukatil, «Onlar meleklerin en şerefli ve Allah'a en yakın olan­larıdır» der. Bazıları «Onlar Allah'ın meleklerin haricindeki ordu­larından bir ordudur» demiştir. Bunu Mücahid, İbn Abbas'tan merfu olarak rivayet etmiştir. (Maverdi) Kuşeyri, «Onlar Allah'ın mahlûkatından bir gruptur. Yemek yerler, elleri ve ayakları vardır. Onlar melek değildirler» demiş­tir. Bazıları «Ruh büyük bir mahlûktur. Kendisi bir saf, bütün melekler de bir saf teşkil ederler. Yani bütün melekler kadar büşüyüktür» demişlerdir. Bazıları «Ruh, rahmettir. Cebrail onu melek­lerle beraber Kadir Gecesi'nde, o gecede ibadet edenlerin üzerine indirirler» diyor. Delil de Nahl Suresi'nin 2. ayetidir: «Şu muhak­kaktır ki benden başka hiçbir ilah yoktur. O halde benden sakının, uyardılarv için emir ve iradesinden ruh ile meleklerini kulların­dan dilediği kimseye hak ile indirir». îşte ruh burada rahmettir, yani rahmeti indirir. «Rablerinin izninden» maksat emridir. Her emir'den inak. sat ta Cenab-z Haklan o seneden gelecek seneye kadar takdir bu­yurduğu emirdir. (İbn Abbas) îbn Abbas, İkrime ve Kelbi, «Minkulli Emrin» yerine «min kulliemriin-emrain» şeklinde okumuşlardır. (*) İbn Abbas'tan gel­diğine göre bu kıraatin mânâsı «her melekten» demektir. Kelbi de şöyle tevil etti: «Cebrail o gecede meleklerle beraber iner ve müs-lüman olan her şahsa selâm verir». O zaman «min» kelimesi «âlâ» mânâsını ifade eder. Enes der ki: «RasûUii Ekrem şöyle buyurdu: «Kadir Gecesi olduğunda Cebrail meleklerden bir cemaat arasın, da iner. Ayakta olup ibadet eden, oturarak Allah'ı zikreden her müslümana selâtu selâm getirirler.» Beşinci ayetteki «Hiye» zamiri Kadir Gecesi'ne racidir. Yani Kadir Gecesi'nin tamamı hayırdır, selâmettir, onda şer yoktur. Bu da fecr doğuncaya kadardır. Dahhak, «Cenab-ı Hak o gecede hayr ve selâmetten başkasını takdir etmez. Diğer gecelerde Ce-nab-ı Hak belaları ve

selametleri hükme bağlar» diyor. Bazıları da «Bu gece selâmdir. Yani selamet sahibidir ki o gece şeytan mümin erkek ve kadınlara tesir edemez». «O selâmet bir gecedir. Şeytan o gece herhangi bir kötülük ve eziyet yapamaz» (Mücahit) Şâbi diyor ki; «Bu, meleklerin mesddlerin içindekilere selâm vermesi demektir. Bu selamlaşma güneşin batışından fecrin doğu. şuna kadar devam eder. Onlar her müminin yanından geçer ve «ey mümin, selâm senin üzerine olsun» der». Bazıları «Burada me. leklerin' bir kısmının diğerine selâm vermesi ile o gecede selam vermesi kastedilmektedir» demiştir. Katade, «Selam'dan maksat hayırdır» diyor. Yani o gece hay­rın ta kendisidir, fecr doğuncaya kadar. (*) Burada zikredilen şahıslardan başka olarak İbn Ömer ve Ebu'l-Ali-ye'nin de bu şekilde okudukları zikredilmiştir. (İbn Ebi Davud, Kitab'ul-Me-sahif, (Arrthur Jeffery'nin hazırladığı tablo, sh: 208) [3][3] Kadir Gecesi'nin Fazileti Hakkında Gelen Rivayetler îbn Abbas rivayet ediyor: Allah'ın Rasûlü, «Kadir Gecesi ol du mu Sidret'ul-Münteha sahipleri olan melekler iner. Cebrail de onlarıdır. Beraberlerinde bayraklar vardır. Bir bayrağı benim kabrimin üzerine, birini Beytul Makdis'in, birini de Mescid'i Ha-ram'ın üzerine dikerler. Bir bayrak da Turi Sina'nın üzerine di­kilir. O gece, hiçbir mümin erkek ve mümin kadını bırakmaz, hep­sine selâm ederler. Ancak içkiye devam eden, domuz yiyen, zaferan ile saç ve sakalını boyayan müstesnadır» buyurmuştur. Hadiste şu da vardır: «Şeytan o gece, fecr doğuncaya kadar çıkmaza. Yani hapistedir ve bu gecede hiç kimseye bir delilik ve­ya başka bir fesad dokunduramaz. Bu gecede hiçbir sihirbazın sihri geçerli sayılmaz. Sabi, «Bu gecenin gündüzü de gece gibidir. Onun gündüzü gece, gecesi gündüz gibidir» diyor. Ferra, «Allah Kadir Gecesi'nde saadet ve nimetten başkasını takdir etmez» diyor. Said bin Müseyyeb, El-Muhtar'da, «Kim Kadir Gecesi'nin yat­sı namazında hazır bulunur ve cemaate katılırsa o geceden payım almış olur». Böyle bir şey rey ile söylenilmediği için, bu mutlaka Rasûlü Ekrem'den veya sahabilerden işitilmiştir. Ubeydullah bin Amr bin Rebi der ki, Allah'ın Rasûlü buyur-du: «Kim akşam ve yatsı namazlarını Kadir Gecesi'nde cemaatla kılsa o kesinlikle Kadir Gecesi'nden olan payını elde etmiştir» (Salebi) Aişe Valide'mizden şöyle rivayet ediliyor: «Ey Allah'ın Rasû > lü! Kadir Gecesi'ni elde edersem ne söyleyeyim?» Hz. Peygamber: «Şunu söyle: Ey Allahımız, kesinlikle sen af-edicisin. Affetmeyi seversin, beni affet.» [4][4] [1][1] Ali Arslan, Büyük Kur’an Tefsiri, Arslan Yayınları: 16/98. [2][2] Ali Arslan, Büyük Kur’an Tefsiri, Arslan Yayınları: 16/99. [3][3] Ali Arslan, Büyük Kur’an Tefsiri, Arslan Yayınları: 16/99-114. [4][4] Ali Arslan, Büyük Kur’an Tefsiri, Arslan Yayınları: 16/115-116.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)